

Desenin Sınırsız Dünyası

Vitamin D3: Today's Best in Contemporary Drawing, Phaidon Editors
Phaidon Press: 01/ 2021, 304 sayfa, 29 x 25 cm

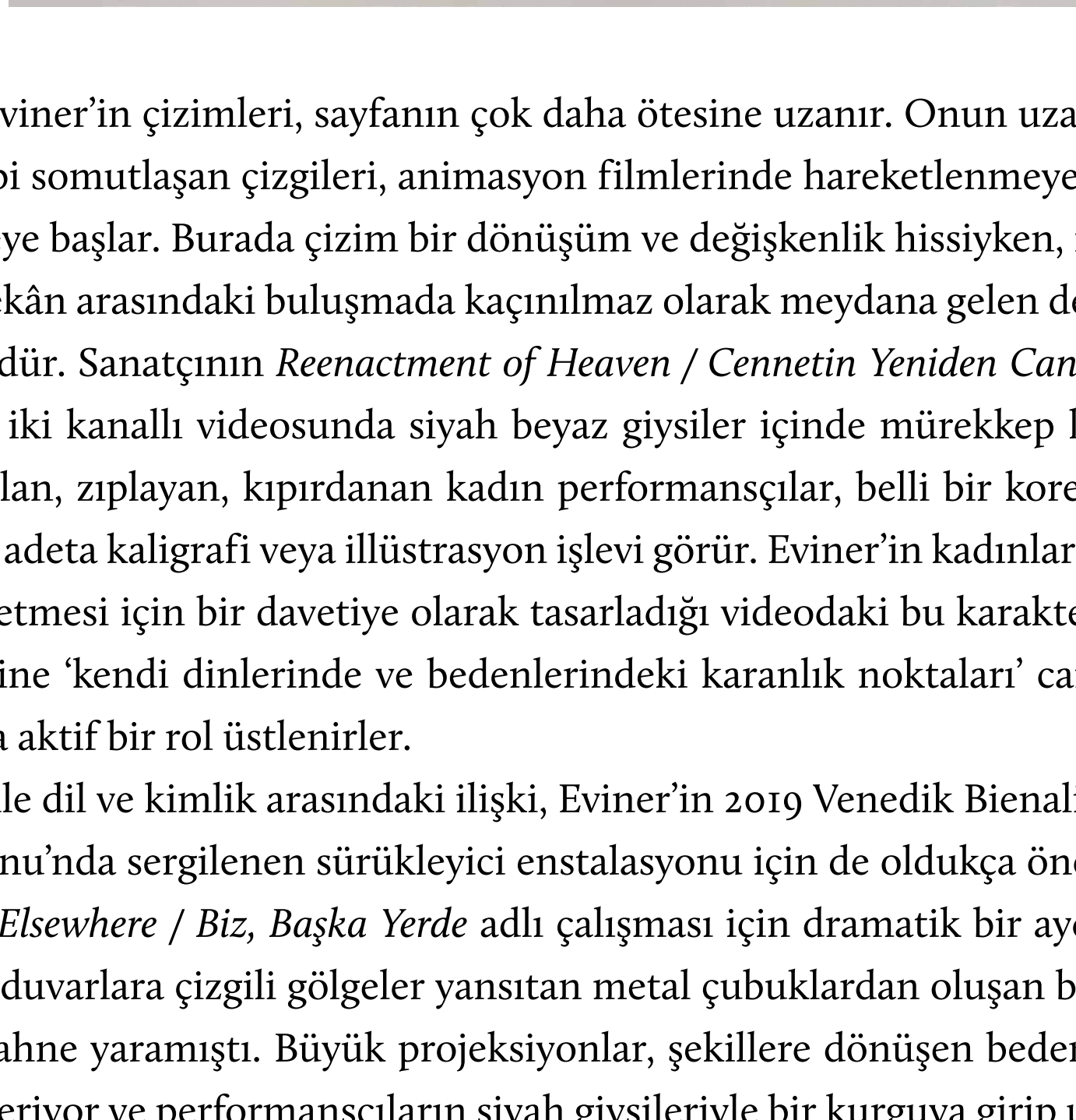
İnci Eviner & Ahmet Doğu İpek

Vitamin D3: Today's Best in Contemporary Drawing

En eski ifade biçimlerinden biri olan, elin farklı malzemelerle buluşması ve çeşitli jestlerin ortaya çıkmasıyla gelişmeye devam eden desen, son dönemlere kadar belki de çok fazla ilgi çekmiyordu. Son elli yılda ise, artık destekleyici bir pratik olmaktan çıkıp resimle birlikte temel medyumlar arasına girerek çağdaş sanatta önemli bir yer edindi. Bunda elbette sonuç yerine sürece odaklanan bakış açısı, sanatçıların el-zihin koordinasyonunu keşfetme isteği, sanatçı atölyesinin ve eskizlerinin galeri ve müze ortamlarına taşınması, desenlerin daha kolay ulaşılabilir olduğu algısı, deneysel ve terapötik bir alan açması gibi birçok faktör etkili oldu. Geçtiğimiz aylarda Phaidon tarafından yayımlanan *Vitamin D3: Today's Best in Contemporary Drawing* adlı kitap ise, 2005 yılında *Vitamin D'nin* ve 2013'te *Vitamin D2'nin* yayınlanmasından bu yana desen pratiğinin potansiyellerini ve çeşitliliğini araştırmaya devam ediyor. *Vitamin D3*, yetmişten fazla uluslararası sanat uzmanı tarafından aday gösterilen yaklaşık yüz sanatçının seçilmiş işlerini, uluslararası sanat yazarlarının onlar üzerine kaleme aldığı değerlendirmelerle birlikte sunuyor. Galerî Nev İstanbul sanatçılarından İnci Eviner ve Ahmet Doğu İpek'in de çalışmalarını içeren bu kapsamlı kitap, 2005'ten bu yana sürdürülen desen araştırmalarının son bölümü olarak tanıtıldı. Güncel'in bu sayısı ise kitapta yer alan ve farklı kuşaklardan, farklı desen pratiklerine sahip iki sanatçımız üzerine yazılan metinlerin çevirilerini ve seçilen eserlerini içeriyor.

İnci Eviner

KRISTIAN VISTRUP MADSEN

İnci Eviner'in çizimleri, sayfanın çok daha ötesine uzanır. Onun uzayda mimari bir yapı gibi somutlaşan çizgileri, animasyon filmlerinde hareketlenmeye ve yeniden şekillenmeye başlar. Burada çizim bir dönüşüm ve değişkenlik hissiyken, figür ise zaman ve mekân arasındaki buluşmada kaçınılmaz olarak meydana gelen değişimin bir görüntüsüdür. Sanatçının *Reenactment of Heaven / Cennetin Yeniden Canlandırılması* (2018) adlı iki kanallı videosunda siyah beyaz giysiler içinde mürekkep lekeleri arasında kıvrılan, zıplayan, kıpırdanan kadın performansçılar, belli bir koreografiyi takip ederek adeta kaligrafi veya illüstrasyon işlevi görür. Eviner'in kadınların otoriteye itaatsizlik etmesi için bir davetiye olarak tasarladığı videodaki bu karakterler, boyun eğmek yerine 'kendi dinlerinde ve bedenlerindeki karanlık noktaları' canlandırmak konusunda aktif bir rol üstlenirler.

Çizimle dil ve kimlik arasındaki ilişki, Eviner'in 2019 Venedik Bienali'ndeki Türkiye Pavyonu'nda sergilenen sürükleyici enstalasyonu için de oldukça önemliydi. Sanatçı, *We, Elsewhere / Biz, Başka Yerde* adlı çalışması için dramatik bir aydınlatmayla zemine ve duvarlara çizgili gölgeler yansıtan metal çubuklardan oluşan bir çitle yükselen bir sahne yararmıştı. Büyük projeksiyonlar, şekillere dönüşen bedenlerin hareketini gösteriyor ve performansçıların siyah giysileriyle bir kurguya girip uzaya doğru uzamasını sağlıyordu. *Biz, Başka Yerde*, bir kimliğin, hatta kolektif bir kimliğin patlamasını, fark etmede aracı edilen sayısız parça halinde sunuyordu. Eviner, sergiye eşlik eden metinde, "Bu paramparça özneliliğin ortasında kendimi bütün bunlara tanımlık etmek için olayların içinde ve aynı zamanda dışında tutmaya çalışıyorum. Tanıklık olmanın sorumluluğu, biz olmayı sorgulamaktan geçiyor." diye yazmıştı. Öyleyse çizim, hem tanık olmanın - dışarıda olmanın, hem de görünen ve konuşan 'biz' ve 'ben'in inşasına aktif olarak katılmanın bir yolu.

[solda] İnci Eviner, *Mindfulness*, 2019
Kağıt üzerine mürekkep ve ipek baskı, 140 x 100 cm

İnci Eviner, *Human Index xx*, 2019
Kağıt üzerine mürekkep, 30 x 22,5 cm

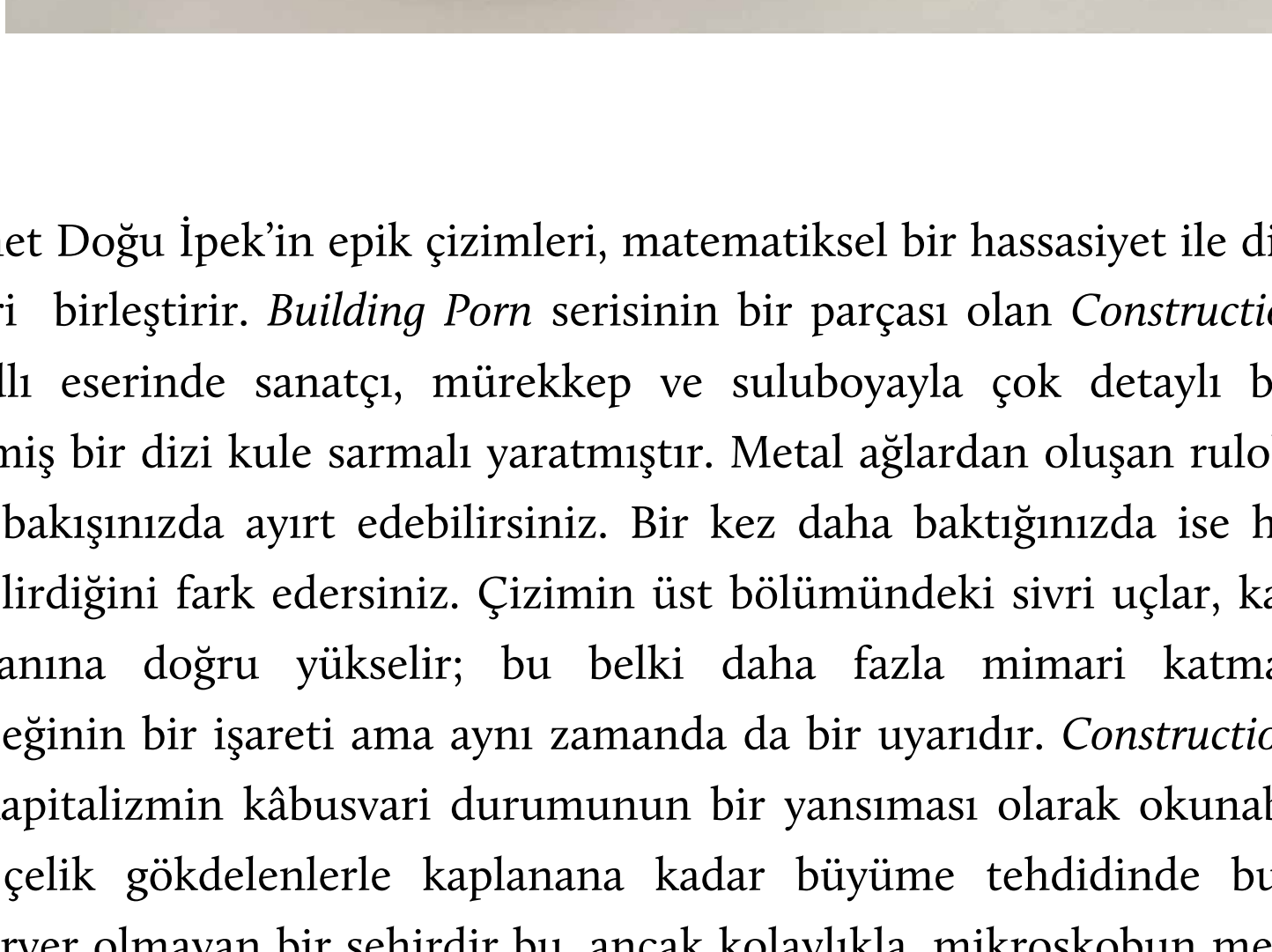
Sanatçının kağıt üzerine daha küçük çalışmalarında ise, bu yaklaşımın genellikle bir birey ölçeğine uygulandığını görürüz. Örneğin A4 boyutundan biraz daha büyük bir çizim olan *Human Index xx* (2019), bir linol baskının keskin hatlarına sahiptir. Bu desende muhtemelen çömelmiş, uzun saçları ve ağız olan bir kadın figürü vardır ve sanki patlayacakmış gibi görünüyor. Burada, yüzü yere kayıp gitmiş bir insan silüetinin görüldüğü *Mindfulness* (2019)'ta da olduğu gibi kâbusumsu bir yoğunluk hissedilir; en kırılgan ve kafası karışık haldeki benliğe işaret eden bilinçaltının karanlık bir izidir bu sanki. 2017 tarihli *Birdmind* serisinde ise sanatçı, insanlar ve kuşların dönüşümlü olarak içinde yaşadığı bir dizi çizgili pijamayla bir kurgu yaratır. Gagalar ve tüyler, gömleğin altından anne karnından kaçan bir çocuk gibi çıkar ve adeta gevşek bir bel lastiğinin esaretinden dışarı kanat çırpır. Eviner'in çalışmalarında, en derin kaygılarımızın kimi zaman akan mürekkebin çizgilerinde, kimi zaman da akan bedenlerde işlendiğini görürüz.

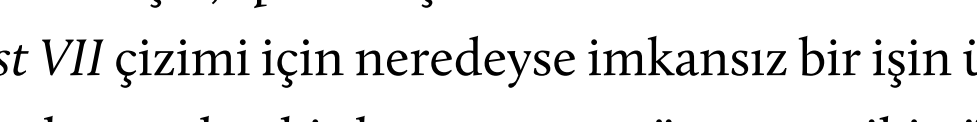
İnci Eviner, *Bird Mind III*, 2017
Kağıt üzerine mürekkep ve ipek baskı, 140 x 107 cm

Ahmet Doğu İpek

ROSANNA MCLAUGHLIN

Ahmet Doğu İpek'in epik çizimleri, matematiksel bir hassasiyet ile distopik atmosferleri birleştirir. *Building Porn* serisinin bir parçası olan *Construction Regime* (2014) adlı eserinde sanatçı, mürekkep ve suluboyayla çok detaylı bir şekilde resmedilmiş bir dizi kule sarmalı yaratmıştır. Metal ağlardan oluşan ruloları resme daha ilk bakışınızda ayırt edebilirsiniz. Bir kez daha baktığınızda ise hayalet bir şehrin belirdiğini fark edersiniz. Çizimin üst bölümündeki sivri uçlar, kağıdın boş beyaz alanına doğru yükselir; bu belki daha fazla mimari katmanın inşa edilebileceğinin bir işareti ama aynı zamanda da bir uyarıdır. *Construction Regime*, küresel kapitalizmin kâbusvari durumunun bir yansıması olarak okunabilir. Tüm gezegen çelik gökdelenlerle kaplanana kadar büyüme tehdidinde bulunan ve misafirperver olmayan bir şehirdir bu, ancak kolaylıkla, mikroskobun merceğinden bakılan bir fenomen de olabilir.

Ahmet Doğu İpek, *Construction Regime*, 2014
Kağıt üzerine suluboya, 120 x 110 cm

Ölçekle muğlak bir ilişki, İpek'in işlerinin karakteristik özelliğidir. Sanatçı, 2015 tarihli *Second Harvest VII* çizimi için neredeyse imkansız bir işin üstesinden gelir: mükemmel bir daire içinde yer alan bir kumaş veya yün topu gibi görünen, bükülmüş ve düğümlü bir malzemeyi temsil etmektedir bu. Beyaz bir kağıdın ortasına yerleştirildiğinde, küçük bir gezegeni ya da hücrenel boyutta bir şeyi aynı derecede temsil edebilir. Sonsuz büyüme ve küçültme önerisi, her bir parçanın bütün ile aynı yapıya sahip olduğu fraktal gibi matematiksel biçimleri ve soyut geometrik örüntülerin dinde yüce olanı temsil etmek için kullanıldığı İslam sanatlarını hatırlatır.

Ahmet Doğu İpek, *Second Harvest VII*, 2015
Kağıt üzerine karakalem, 130 x 100 cm

Desen ustalığındaki titizlik göz önüne alındığında İpek'in, çizimlerinin kendiliğinden, organik olarak geliştiğini söylemesi şaşırtıcı görünebilir. Box In A Box Idea için 2015 yılında verdiği bir röportajda bunu, "Belli bir aşamadan sonra, resim nasıl ilerleyeceğine kendisi karar veriyor" diyerek ifade eder. İlk örneği belirlendikten sonra çizim, kağıt üzerinde adeta bir 'oyun' gibi açılmaya başlar. Oyunlar, bulmacalar ve mimari sistemler İpek'in yöntemlerinin anahtarıdır ve onu M. C. Escher'in (1898-1972) gerçeküstü mozaiklemesini (*tesellation*), H. R. Geiger'in (1940-2014) kâbusu andıran bilimkurgu oyunları ve oyunlarını kendi metropollerini yaratmaya davet edildiği SimCity gibi video oyunlarını kapsayan bir grafik sanat geleneğinin içine yerleştirir. Çalışmalarının öne sürebileceği olağanüstü olasılık çeşitliliğine rağmen İpek, kendisini genellikle kağıt, suluboya, kurşunkalem ve gri bir renk skalasıyla sınırlandırır. Monokrom renk paleti, çizimlerine distopik kurgulara özgü klostrifobi duygusu ve kaygıyla birlikte, karanlık suç filmleri ve çizgi romanların kasvetli gece manzaralarını hatırlatan sürükleyici ve uğursuzluğu önceden hissettiren atmosferini katar. İpek'in özenle planlanmış matematiksel mantığa dayanan çizimleri, nice dünyanın ve nice hikayenin başlangıcını sunacak şekilde büyüme devam eder.

Ahmet Doğu İpek, *Repair III*, 2017
Kağıt üzerine suluboya ve altın, 145 x 100 cm